

Lesson 9

Pananggup mahāp manamalin

Panagna'an 3

Assalamu alaikum me' bagayku mapakalehin. Tiya' ku katakdilan we' Tuhanin magaka-aka si ka'am. Iye Tuhan po'on kasanyanganin. Kabaya'annen, we' kēmon me' a'ahin tasabutde duk maglilla' nuhut lān bakas minemesnen, supaya a'ahin makajari kinimmatan bentel we' ne duk supaya siye sinakup dem kasanyanganne te'edin salama-lama. Sinna kami we' makajari kami magpakale balik si ka'am ellew inin programabi inēnan “*Lānin duk a'ahin manjari bentel si matahan Tuhan*”.

Si lesson dehelluhin takaleta we' disi Apu' Adam duk Sitti Hawa pasape' amban lān Tuhanin pegge' kakande buwa' kayu mangga'i dina'ak kinakan si siye we' Tuhanin. Hātinen eddo' a'ahin nuhut Nakura' Seyitanin, banta Tuhanin – bu bakas siye pinapanjari we' Tuhanin neppu iye. Pag ga' pe disi Apu' Adam duk Sitti Hawa magduse, sinna siye manamal kahaba' Tuhanin pī dem likus jambangan magbissā duk siye, saguwa' kuwe'itu pag kalede suwala Tuhanin **tinalew siye duk iya' duk suleyande patapuk amban Tuhanin** si ellet me' kayu dem likusin! Saguwa' pī Tuhanin si siye, missā si siye duk akahanne siye bang ine ka'ujudan **duseden** si dunya: kasusehan duk peddi', beggang duk sampinit, saki duk **kamatey**.

Iye jānnen hangkan kemuwe ellew miya'an sampay kuwe'itu me' tubu' Apu' Adamin pa'atag-atag ne si siye kamateyin. Kēmon me' tubu' Apu' Adamin kaleggeyan, duk pag inanakan siye, andang ne siye la'at dem ateyden. Mabaya' kite atawa ga'i, **kēmon kite bi neppu addat papu'ten bi Apu' Adam**. Sabab duse Apu' Adamin hangkan kēmon kite bi dusehan ne pag inanakan. To'o du, “bang beytu panaki, ga'i du padeheng sakihin si a'a tagna' masakihin!” **Duse Apu' Adamin** manape' iye amban Tuhanin, sali' du isab duk **duseten**, iye manape' kite amban Tuhanin. Iye pina'in dem Kitabin,

“Tagna', dambuwa' du hadja manusiya' magdusehin, si Apu' Adam. Iye miya'an tagna'an duse si dunyahin. Pegge' niya' ne duse si dunya, niya' isab kamatey dem dunya. Hangkan hep kēmon manusiya'in ujud matey pegge' kēmon magduse.” (Roma 5:12) *“Sali'-sali' kēmon kapagduse, bisan dambuwa' ga' niya' siye tapudji we' Tuhanin.”* (Roma 3:23)

“Me' hinanganbi mala'atin pasape' ka'am amban Tuhanbin; sabab dusebin tapukanne luwenen amban ka'am.” (Shi'ya 59:2)

Ga'i kite sinna pakale si aka-aka inin, saguwa' iye mato'ohin.
 “Mabennalin kuwe' sili lala.”

Sabab me' bakas inaka inin, tasabutte **we' dembuwa' du duse Apu' Adamin sumape' kēmon manusiya'in amban Tuhan**. Ellew ga' panuhut Apu' Adam panganda'akan Tuhanin, tahala' ne Apu' Adam amban pagbaya'an madanta'in duk pa'asek dem pagbaya'an malindemin. (Duk sumakup ne si iye kēmon manusiya'in bisan pe ga' inanakan.) Ga' ne niya' suku' si siye dem Pagbaya'an Tuhanin. Sabab duseden suku' si **Nakura' Seyitanin** ne siye, kuwe' bentuk siggewne siye duk hinangne siye banyaga'ne. Kuwe'itu ga'i ne siye makajari ngase-ngase tiggelande ellum, seddili amban binanyaga' we' duse duk tinalew siye matey – duk si ahilat pagleggahan ga' niya' tamananne dem ebbut ga'i pandem salama-lama.

Bang taman inin hadja sinulat dem Kitabin, makajari kite bi padeheng duk magtangis hadja kuwe' a'a lepas dem tengnga' sellang, ga' niya' ase-asene nimbul iye. Bang ga' Tuhanin ngahinang lān para pagtimbul me' tubu' Apu' Adamin, lepas te'ed kite bi salama-lama! Saguwa' pudjite Tuhanin, duma'in hadja taman inin inaka dem Kitab me' Kanabihanin. **Ma'ase' te'ed manamal Tuhanin! Ngahinang iye kuwe' bentuk gawang supaya me' tubu' Apu' Adamin tatimbul! Pa'in Lapal Tuhanin,**

“Bisan pasōng nga'ekka duse me' a'ahin, pasōng pe te'ed Tuhanin malasa duk ma'ase' si me' a'a madusehanin.” (Roma 5:20) *“Da' ka'am tinalew, pegge' pitu ku ngakahan ka'am aka-aka hāp makakēg me' a'ahin kēmon.”* (Lukas 2:10) *“Pinakitehan we' Tuhanin si me' manusiya'in we' malasa duk ma'ase' iye si siye. Duk sabab lasanen duk ase'nen tatimbul me' manusiya'in kēmon.”* (Titus 2:11)

Bakas ta'ayate ne dehellu: Tuhanin sutsi duk hangkan subey hukumne a'a madusehanin. Bentel te'ed Tuhanin duk ga'i makajari pasagadanne dusehin. Subey leggane ine-ine duse. Iye hukuman dusehin, madusehanin subey matey duk pasape' amban Tuhan salama-lama. Bang Tuhanin, ga'i pinda, duk pengelegga dusehin ga'i pinda bisan sumiyan-sumiyan. Saguwa' ellew inin nagna' ne kite bi matsa dem Kitab bang sa'ingge Tuhan Masutsihin **magpalanu nimbul me' madusehanin** amban pengelegga duseden. Ta'ayate du we' Tuhanin duma'in hadja Masutsihin saguwa' Mama'ase'in du isab! **Tuhan mangahukum kitehin bi mabaya' iye manjari manimbul kitehin bi!**

Ellew inin takaletе iyan bang sa'ingge pinakita'u we' Tuhanin palanune mahāpin bang sa'ingge madusehanin timbul. Nagna' ne

pakita'une palanunen ellew tagna' magduse Apu' Adam duk Sitti Hawa. Pala'us ne kite bi matsa dem Kitab Tawrat, si jūd Panagna'an supaya ta'ayate sabab Aka-aka Mahāp inin. Tabatsate si kapitulu 3 ayat 15: Missā Tuhanin si Nakura' Seyitanin, iye te'ed sawehin, pa'inne, **“Pagbantate ka'am duk dendehein. Magbanta isab tubu'nun duk tubu'nen. Tumpi' tubu' dendehein du kōknun, duk tigtuknu isab tikednen.”**

Si ayat inin ekka diyalemne bennal, importante duk lalem. Dembuli amban disi Apu' Adam niya' du iyan me' nabi magpahāti sabab mabennal inin. Hāti ayat inin makajari isab tina'at sa inin: **Nagna' ne Tuhanin magpakita'u palanunen we' papitune si dunya inin dembuwa' Magtimbulin** nimbul me' tubu' Apu' Adamin amban pagbaya'an Nakura' Seyitanin. **Si ayat inin nagna' ne tabangkil we' pitu Manimbul masutsihin.** Payamante duk ayate si ayat inin. Niya' bali ampat bayu'an bennal sabab Manimbulin pananggup we' Tuhanin pitu.

1.) Inin mabennal ka'issa'in: Inaka we' Tuhanin we' Manimbul inin **inanakan we' dende hadja**, hātinen budjang. Kēmon kite bi tege sama duk sa'i. Saguwa' Manimbul pina'alın, inanakan hadja we' dende sabab balakat Tuhanin. Ga' niya' samane tu'u si dunya. Ga'i makajari we' Apu' Adam kapapu'an Manimbul dunyahin, pegge' kēmon tubu' Apu' Adamin keleggeyan duse. Manimbul me' a'ahin amban duseden subey sutsi, ga' niya' dusene. Subey iye pitu deretso amban Tuhan, amban surga'. Hangkan inin ka'issa' ta'ayate amban ayat inin: Nanggup Tuhanin we' niya' papitune dembuwa' nimbul, bu inanakan iye we' dende budjang saguwa' ga' niya' samane.

2.) Niya' pe seddili inaka we' Tuhanin ellew pag duse disi Apu' Adam duk Sitti Hawahin. Sabab Manimbul pananggupnen, pa'in Tuhanin si Nakura' Seyitanin: **“Tigtuknu tikednen.”** Hātinen, nagna' Tuhanin magaka bang sa'ingge **paminasa Nakura' Seyitanin Manimbul** pinapitu we' Tuhan amban surga'in. Si me' lesson sinduwehin ta'ayate we' pina'al we' me' kanabihanin bang sa'ingge Nakura' Seyitanin sūg-sūganne a'ahin minasa duk mapeddi' duk mapatey Manimbulin. Andang ne dem palanu Tuhanin we' Manimbulin subey nandalan kabinasahan. Manimbul dunyahin, subey matey, manjari kurban pamuwas dusehin, supaya kite bi tabo'o balik si Tuhan. Mabentelin matey ganti'te bi mangga'i mabentelin. Amban di kabaya'anne paglilla'ne umulnen supaya tabayedanne hukuman dusehin: hukuman dusehin kamatey.

3.) Katellu mabennal sabab Manimbul inin: Inakanan we' Tuhanin Nakura' Seyitan diyalem sawehin we' **“tumpi' tubu' dendehein (iye Manimbulin) kōknun (kōk Nakura' Seyitanin).”** Na, aka-aka la'at iyan si Nakura' Seyitanin, saguwa' aka-aka hāp para si kēmon – bisan sine-sine – mabaya' pinaluwas amban pagbaya'an Nakura' Seyitanin, amban duse duk amban narka! Hātinen, nagna' ne magaka Tuhanin

we' ka'ujudannen, tada'ag du Nakura' Seyitanin we' Manimbulin duk pinaluwas du me' tubu' Apu' Adamin, me' bakas binanyaga' we' dusehin.

4.) Ubus nagna' ne isab magaka Tuhanin we' niya' duwe grupu a'a si dunya: Me' a'a nuhut Seyitanin duk me' a'a nuhut Tuhanin. Me' a'a nuhut Seyitanin kēmon siye mangga'i mangatu kahagad si Lapal Tuhanin. Me' a'a manuhut Tuhanin siye me' a'a makahagad si Lapal Tuhanin duk ngandel si Manimbulin, iye bakas pananggupin. (Yahiya 1:9-13)

Manjari, bisan ellew pag duse disi Apu' Adam duk Sitti Hawahin, missā ne Tuhanin sabab palanune meke'ulali'in we' timbulne madusehanin. Si me' programa si pesōnganin tahātite du ku'ahat-ku'ahat bang sa'ingge isab inakahan we' me' kanabihanin sabab papitu Manimbulin duk we' paluwasne du madusehanin amban antanan Nakura' Seyitanin. Bang ga' pe tantu pasti' si ka'u me' bakas pamanolo'ku matu'u inin, da'a kew suse, pegge' pesōng kite bi magistadi, pesōng isab pasti' hātinin. Ngagad-ngagad ne kew dahu' pegge' sudda takasuwa'nu du iyan. Pina'in dem Lapal Tuhan: *“Bang pihanu (mabennalin) kuwe' pamihanu bulawan, duk bang pamihanu iyehin kuwe' alata' tinapukan..... ujud takasuwa'nu du kata'u Tuhanin!”* (Eli'an 2:4,5)

Na, kuwe'itu, batsate ne kapitulu tellu amban jūd Panangna'an dem Kitab Tawrat taman tuggu. Pa'in Kitabin:

“Pinasemmekan we' Tuhanin si Adam duk andanen semmek hininang duk kuwit hayep. Manjari pa'in Tuhanin, ‘Tiya' manusiya'in kuwe' kitehin ne, ngata'uhan mahāp duk mala'atin. Kaw siye iyan ngeddo' buwa' kayu mangurung umulin bu kakande, ubus bu ellum ne siye salama-lama.’ Hangkan hep pinatahala' manusiya'in we' Tuhanin amban likus jambangan la'i si Eden miya'an. Duk dina'ak siye we' Tuhanin maghinang si bulak bakas tagna' pangemmelan siyehin. Pinatahala' ne manusiya'in we' Tuhanin duk la'i si tampal silangan la'i dem likus jambangan miya'an, niya' mala'ikat pinatenna' we' ne. Niya' isab pinapī we' Tuhanin la'i dambuwa' kalis, kayat matanen duk magbuwibudan amban dembiya' pī si dembiya' supaya ga' niya' lumabey si lān tudju po'on kayu mangurung umulin.”
(Panagna'an 3:21-24)

Na, inin tuggu kapitulu tellu. Payamante ne isab me' panolo' importante si me' ayat inin, ubus bu padeheng ne kite si lesson inin.

Pa'in Kitabin: *“Pinasemmekan we' Tuhanin si Adam duk andanen semmek hininang duk kuwit hayep.”* Ta'essebnu ke bang ine bakas hininang we' disi Apu' Adam duk Sitti Hawa pag ubus siye mangan buwa' kayu pangata'u mahāp duk mala'atin? **Magtolo siye me' dawen kayu** hinangde dikat pegge' kabaya'anden tapukande ka'iya'anden amban Tuhan. Kahāpan ke Tuhanin si dikat bakas hininangde para si

diden – me' dikat dawen kayu? Ga'i! Ga'i iye kahāpan! We'ey Tuhanin ga'i kahāpan si me' dikat bakas hininangde para si diden? Pegge' mabaya' Tuhanin tolo'anne disi Apu' Adam duk Sitti Hawa we' **ga' niya' salla'ne** duk ga'i makajari teyima'ne me' hinangan a'a **tege salla'in**. Pina'in dem Kitab sabab inin: “*Kēmon kite bi manjari haram ne, duk bisan me' hinangante mabentelin kuwe' tarapu kelemmi'-lemmi'*.” (Shi'ya 64:6) Bang si Tuhan, ga' te'ed niya' tahinang a'ahin duk dusenen kadebbunan.

Saguwa' niya' tahinang we' Tuhanin para si a'ahin. **Numbali' Tuhanin hayep**, bu ānanne kuwitnen duk **hinangne semmek** para pusi Apu' Adam duk Sitti Hawa. Awe', **numbali' Tuhanin hayep hinangne kurban tagna'in**. Bugtu' tinalew te'ed Apu' Adam duk Sitti Hawa pag kite de laha' mapaguwa' amban me' hayep sinumbali' we' Tuhanin. Sabab laha' hayep mabu'usin mabaya' Tuhanin nolo'an Apu' Adam duk Sitti Hawa we' “*tumbas si me' a'a magdusehin matey siye,*” (Roma 6:23) duk “*ta'ampun hadja duse manusiya'in bang niya' laha' bu'us.*” (Hibrani 9:22) Ga'i inin tapahāti kami kēmon kuwe'itu, luwal hadja papasti' kami we' inin sara' Tuhanin sabab magampun: “*Ta'ampun hadja duse manusiya'in bang niya' laha' bu'us.*” Hukuman dusehin subey te'ed binayedan. Bu hukuman inin, kamatey. Makajari hadja Tuhanin magampun duse bang bakas binayedan hukumannen. Niya' subey dembuwa' sutsi duk ga' niya' dusene matey ngaganti'an madusehanin. Luwal du inin lānin duk Tuhanin makajari ngampun duse bu masi pe iye bentel.

Sa miya'an pangahinang Tuhan sara' sabab kurbanin (hayepin sinumbali' sabab duse a'ahin) supaya me' madusehanin ta'essebde we' hukuman dusehin kamatey. Kurbanin kuwe' suntu'an Manimbul mapitu si dunya si pesōnganin supaya bu'us laha'nen – hātinen, matey iye – duk iye pagbayed dusehin. Ngaya kite namba sabab inin pesōng-sōng. Saguwa' ellew inin essebte we' Tuhanin numbali' hayep supaya kadebbunan ka'ia'an Apu' Adam duk Sitti Hawahin.

Ubus inin **pinatahala' Apu' Adam duk Sitti Hawa we' Tuhanin** amban Likus la'i si Eden. Pinatenna' la'i mala'ikat duk kalis kayat matanen duk magbuwibudan supaya ga' niya' lumabey si lān tudju po'on kayu mangurung umulin. Pag kinakan we' Apu' Adam duk Sitti Hawa buwa' kayu ga'i dina'ak kinakan si siye we' Tuhanin iye pinene'den lān tudju kamateyin. Hangkan kuwe'itu ga'i ne siye makahampit ledjiki' la'i si Likus miya'an. Bakas takitete ne we' Lucifer, hātinen Nakura' Seyitanin, pinatahala' we' Tuhanin amban pana'an an Tuhanin sabab dusenen. Kuwe'itu kitete we' Apu' Adam duk Sitti Hawa pinatahala' we' Tuhanin sabab duseden. Tuhanin Masutshihin duk **subey leggene bisan ine-ine ga'i sutsi**.

Manjari, me' bagayku, esseb-essebte me' duwe inin: **Ka'issa', Tuhanin Mabentelin**. Ga'i makajari we' Tuhanin ga'i hinangne ine dusehin. Iye

jānnen hangkan labo'anne hukuman duk patahala'ne Apu' Adam duk Sitti Hawa amban dem likus. **Kaduwenen, Tuhanin Ma'ase'in.** Apu' Adam duk Sitti Hawa ga'i patut ka'ase'an we' Tuhanin. Patut hadja siye hinukum we' Tuhanin. Saguwa' bang Tuhanin, ga'i iye mabaya' we' magmula a'ahin. Hangkan hep iye nanggung we' papitune Manimbulin. Manimbul inin makajari timbulne a'a madusehanin amban antanan Nakura' Seyitanin duk bo'one siye si danta' duk sahaya Pagbaya'an Tuhanin.

Da'a ka'am ka'akkalan: **Bang ase' duk bentel Tuhanin ga'i magkuntara.** Me' duwe inin luwal magtuhut. Si me' lesson si pesōngan kitete pesōng pasti' bang sa'ingge Tuhanin magpakite ase'ne si me' madusehanin duk masi pe iye bentel.

Me' bagayku mapakalehin, inin programabi *Lānin duk a'ahin manjari bentel.* Bakas magbissā kite bi sabab me' pananggup Tuhan mahāp manamalin, iye bakas tata'atne ellew pag tahala' Apu' Adam duk Sitti Hawa amban lān Tuhanin. Karayaw pakale kew balik si me' programa inin taman tasabutnu te'ed me' pananggup Tuhan sabab **Manimbulin** iye bakas pinapitune supaya kew tatimbulne amban me' dusenun.

Hāp isab bakas pakale kew ellew inin. Da'akte kew pakale isab si programa mapaturulin. Ayate isab me' lesson importante sabab me' duwe anak Apu' Adam duk Sitti Hawa inēnan si Kabil duk si Habil....

Karayaw iledjiki'an kew sasangnu mikil pahāp-hāp sabab me' bissā sinulat dem Kitab inin:

“Bisan pasōng nga'ekka duse me' a'ahin, pasōng pe te'ed Tuhanin malasa duk ma'ase' si me' a'a madusehanin.” (Roma 5:20)

Wassalam